

ARKEOLOGISEN KOHTEEN TARKASTUS

URJALA 35, HÄIHÄLÄ 2
Jyri Saukkonen 2002

887 01 0035

PERUSTIEDOT

<i>Kunta:</i>	Urjala
<i>Nimi:</i>	Häihälä 2
<i>Muinaisjäännöstyyppi:</i>	kulttipaikat
<i>Tyypin tarkenne:</i>	kuppikivet
<i>Ajoitus:</i>	rautakausi
<i>Rauhoitusluokka:</i>	1
<i>Lukumäärä:</i>	2
<i>Peruskartta:</i>	2114 04 URJALA ¹
<i>Merkitty peruskartalle:</i>	ei merkitty
<i>Yhtenäiskoordinaatit 1:</i>	p= 6780550, i= 3309210, z= n. 105
<i>Peruskoordinaatit 1:</i>	x= 6775 51, y= 2471 03, z= n. 105
<i>Koordinaattiselite 1:</i>	kuppikivi 5
<i>Yhtenäiskoordinaatit 2:</i>	p= 6780530, i= 3309210, z= n. 107,5
<i>Peruskoordinaatit 2:</i>	x= 6775 49, y= 2471 03, z= n. 107,5
<i>Koordinaattiselite 2:</i>	kuppikivi 6
<i>Maastomerkintä:</i>	ei merkintää
<i>Etäisyystieto:</i>	Urjalan kirkosta n. 4,6 km länsiluoteeseen ja Häihälän päärakennuksesta n. 150 m länsilounaaseen

OMISTAJATIEDOT

<i>Rekisterikylä:</i>	Urjalankylä
<i>Tila:</i>	Häihälä 9:89
<i>Kiinteistötunnus:</i>	887 - 439 - 0009 - 0089
<i>Omistaja:</i>	
<i>Osoite:</i>	
<i>Lisätietoja:</i>	

¹ Huomautus alla ilmoitettujen koordinaattien suhteen: Aiemmissa tiedoissa (Päivi Lupin tarkastuskertomus, Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset -luettelo) noin metrin päässä kuppikivestä 6 olevan entuudestaan tunnetun kuppikiven 3 peruskoordinaatit poikkeavat sekä x:n että y:n osalta vähän tässä kertomuksessa ilmoitetuista kuppikiven 6 peruskoordinaateista. Korkeuden (z) osalta ero on huomattavampi, koska aiemmissa tiedoissa kuppikiven 3 z on n. 100, vaikka peruskartan 100 m:n korkeuskäyrä on n. 200 m:n päässä kuppikivistä. Oheisessa tarkastuskertomuksessa z:n lähtökohdaksi on otettu se, että kertomuksessa selostettua hiekkakuoppaa näyttää peruskartalla kiertävän 107,5 m:n korkeuskäyrä. Kuppikiven 5 osalta korkeudessa on otettu huomioon, että kivi on hiekkakuopan pohjalla ja että hiekkakuopan syvyys on arviolta n. 2-3 m.

AIEMMAT TIEDOT

- Huomautus:* Tässä kertomuksessa raportoitavista kahdesta kuppikivestä ei ole aiempia tietoja, mutta alla luetellaan koko kyseistä kohdetta, Häihälä 2:a (eli Häihälän kuppikiviä), koskevat aiemmat tiedot.
- Tutkimukset ja kertomukset:* Lauri Pohjakallio 1983 ja 1989, inventointi (kertomus: Urjalan muinaisjäännösten inventointi 1982, 1983 ja 1989. Esihist. tsto 12/22.1.1990. Kohde 33/1, Häihälä²).
- Päivi Luppi 1989, tarkastuksia (kertomukset: Esihist. tsto 350/19.12.1990 ja 351/19.12.1990).
- Muita arkistolähteitä:* –
- Löydöt:* –
- Kirjallisuutta:* Lauri Pohjakallio: Lounais-Hämeen esihistoria. Lounais-Hämeen Kotiseutu- ja Museoyhdistys. Vuosikirja 63 - 1994, s. 3-212. Forssa 1994. S. 102, 105, 119, 120, 181-182.
- Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset. Pirkanmaan liitto. Julkaisu B 36. Tampere 1996. S. 207 (n:o 35).

TARKASTUS 2002

- Aika:* Jyri Saukkonen ja Eero Siljander 13.9.2002
- Löydöt:* –
- Kartat:* ote peruskartasta 2114 04 URJALA, 1:20 000, Helsinki 1993 (s. 6); yleiskarttaluonnos (s. 7)³
- Kuvat:* valokuvat 1-6 (s. 8-13; kuvat reproja dioista 50310-315) diat 50310-315 (dioista reprottu kuvat 1-6)
- Muut liitteet:* dialuettelo (s. 5)

² Pohjakallion inventointikertomuksen kohde 33/1 (Häihälä) käsittää kaksi Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset -julkaisun (1996) ja muinaisjäännösrekisterin kohdetta, Häihälä 1:n ja Häihälä 2:n; Häihälä 2 käsittää Häihälän kuppikivet, kuten edellä on mainittu.

³ Kuten yleiskarttaluonnoksesta näkyy kuppikivi 4 sijaitsee kuppikivestä 3 itään (inventoinnissa tehdyn arvion mukaan n. 20 m). Lauri Pohjakallion Urjalan inventointikertomuksessa on virheellinen ilmansuunta, koska kertomuksessa sanotaan, että kuppikivi 4 sijaitsee kuppikivestä 3 etelään (Pohjakallion mukaan n. 25 m). Saman virheellisen ilmansuunnan mukaisesti kuppikivi 4 on merkitty myös Pohjakallion inventointikertomuksessa olevalle kopiolle A. Hackmanin kartasta vuodelta 1917. Mainittu virheellinen ilmansuunta on myös Pohjakallion Lounais-Hämeen esihistoria -kirjassa vuodelta 1994 (s. 105) ja Pirkanmaan kiinteät muinaisjäännökset -julkaisussa vuodelta 1996.

TUTKIMUSKERTOMUS⁴

Sijainti ja maasto

(Ote peruskartasta; kuvat 1-2, 4; diat 50310-311, 50313.)

Kyseessä on peltojen ympäröimä viljelemätön saareke, jossa kasvaa kauttaaltaan heinää ja paikoin puustoa sekä pensaikkoa. Puusto on pääasiassa pientä, mutta joukossa on joitakin kookkaidakin puita. Saareke on länsilounais-itäkoillis -suuntainen, ja sen pituus on peruskartalta mitattuna 100 m ja suurin leveys 60 m.

Saarekkeessa on saarekkeen suuntainen hiekkakuoppa, jonka pituus on n. 40 m, leveys n. 15 m ja syvyys n. 2-3 m. Kuoppa on vanha, koska se on täysin umpeenkasvanut; kuopassa kasvaa kauttaaltaan heinää ja jokunen kookas puukin. Peruskartalla hiekkakuoppaa näyttää kiertävän 107,5 m:n korkeuskäyrä. Rakennuksia saarekkeessa ei ole.

Kohteen kuvaus

Kohteesta tunnetaan entuudestaan neljä kuppikiveä (kuppikivet 1-4), joista kaksi (kuppikivet 3-4) sijaitsevat edellä kuvatussa peltojen ympäröimässä saarekkeessa, ja kaksi (kuppikivet 1-2) saarekkeen ulkopuolella. Kohteen kuvaus käsittää kaksi tarkastuksen 2002 yhteydessä saarekkeesta löydettyä kuppikiveä (kuppikivet 5-6).

Kuppikivi 5

(Yleiskarttaluonnos; kuvat 1-3; diat 50310-312.)

Kivi sijaitsee entuudestaan tunnetusta kuppikivestä 3 n. 15 m pohjoisluoteeseen, edellä mainitun hiekkakuopan pohjalla, pari metriä kuopan eteläreunalta pohjoiseen. Kivi ei siis ole alkuperäisellä paikallaan, mutta se on kuopan pohjalla kuitenkin niin päin, että yhdellä sivulla olevat uhrikuopat ovat näkyvissä.

Kuppikiven pituus on n. 90 cm, leveys n. 60 cm ja korkeus n. 90 cm. Kivi on kuopan pohjalla noin itä-länsi -suunnassa. Kivi on harmaata kiveä. Kuppikiven länteen viistolla olevalla kolmionmuotoisella sivulla on neljä uhrikuoppaa. Suurimman kuopan koko on n. 8 x 7 cm ja syvyys n. 3-3½ cm.

Kuppikivi 6

(Yleiskarttaluonnos; kuvat 4-6; diat 50313-315.)

Kivi sijaitsee kuppikivestä 5 n. 15 m eteläkaakkoon ja edellä mainitusta entuudestaan tunnetusta kuppikivestä 3 noin metrin länteen, selvästi alkuperäisellä paikallaan. Mainittakoon että kuppikiven 3 vieressä on muinaisjäännöskyltti paalun päässä.

Kuppikiven koko on n. 1½ x 1½ m ja korkeus on ½ m. Uhrikuopat ovat kiven melko tasaisella yläpinnalla. Tarkastuksen yhteydessä kivistä laskettiin n. 6-7 uhrikuoppaa, joista monet ovat kuitenkin matalia. Kuopista yksi on selvästi muita isompi, ja tämän kuopan koko on 6 x 5 cm ja syvyys n. 1-1½ cm.

⁴ Tutkimuskertomuksessa esitetyt mitat ovat arviomittoja, jollei toisin sanota.

Luokitusehdotus

Luokka 1. Valtakunnallisesti merkittävä ja tieteellisesti tärkeitä kohde, jonka säilyminen entistettynäkin olisi turvattava kaikissa olosuhteissa.

Tarkastuksen aihe ja toimenpiteet maastossa

Allekirjoittanut oli hollolalaisen harrastaja-arkeologin Eero Siljanderin (os. Lassilantie 12, 16500 HERRALA) kanssa katsomassa muinaisjäännöksiä Humppilassa ja Urjalassa perjantaina 13.9.2002. Tällöin käytiin myös Urjalan Häihälässä. Liikkuessamme edellä mainitussa peltojen ympäröimässä saarekkeessa ja tarkastellessamme entuudestaan tunnettuja kuppikiviä Eero Siljander löysi alueelta kaksi uutta kuppikiveä, joista ei ollut aiempia tietoja (kuppikivet 5-6). Kivet uhrikuoppineen olivat aivan näkyvissä, eivätkä esimerkiksi kuopat olleet sammaleen peitossa. Allekirjoittanut teki kivistä pikaisesti muistiinpanot, laati yleiskarttaluonnoksen ja otti dioja.

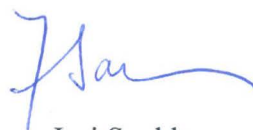
Mainitusta saarekkeesta tunnetaan näiden kivien löytymisen jälkeen siis neljä kuppikiveä (kuppikivet 3-6), ja koko kohteesta Häihälä 2 tunnetaan yhteensä kuusi kuppikiveä, joista kaksi (kuppikivet 1-2) sijaitsee saarekkeen ulkopuolella.

On vielä syytä mainita, että saarekkeessa, osittain hiekkakuopassa ja osittain sen ulkopuolella, on kuppikivien lisäksi koko joukko kookkaita kiviä, joiden joukosta olisi mielenkiintoista etsiä vielä lisää kuppikiviä. Valitettavasti tähän ei ollut mahdollisuutta 13.9.

Muita tietoja

Kuppikivistä 5-6 ja niiden löytymisestä on tietoja seuraavassa, syksyllä 2002 ilmestyneessä julkaisussa: Eero Siljander: Kuppikivimatka Lounais-Hämeeseen. Päijät-Hämeen tutkimusseuran arkeologisia tiedonantoja 3/2002, s. 4-5 + 3 valokuvaa keskiaukeamalla (kuppikiviä 5-6 ja niiden löytämistä esitellään sivulla 5 ja kivet sekä niiden löytäjä ovat kahdessa keskiaukeaman kuvassa).

Helsingissä 29.1.2003

Jyri Saukkonen
FK

LISÄYKSIÄ

Urjala 35, Häihälä 2
Tarkastus 2002
Jyri Saukkonen

DIALUETTELO

Foto: Jyri Saukkonen

- 50310 Kuppikivi 5 (kuvan keskellä, männyn edessä) ympäristöineen. Kuvassa näkyy laajalti kertomuksessa selostettu täysin umpeenkasvanut hiekkakuoppa; etualalla hiekkakuopan reunaa. Taustalla, kuvassa vasemmalla, Häihälän päärakennus. Kuva länsilounaasta, hiekkakuopan länsipäästä. Kertomuksen kuva 1.
- 50311 Kuppikivi 5 ja kuppikiven ympäristöä. Kuppikiven vieressä kiven löytäjä Eero Siljander. Kuvan yläosassa kertomuksessa selostetun täysin umpeenkasvaneen hiekkakuopan pohjoisseinämää. Kuva etelästä. Kertomuksen kuva 2.
- 50312 Kuppikivi 5. Kuva etelästä. Kertomuksen kuva 3.
- 50313 Kuppikivi 6 ja kuppikiven lähiympäristöä. Kuppikiven takana kiven löytöjä Eero Siljander. Kuppikivestä vasemmalle, pihlajan alla, näkyy kuppikiven 3 vieressä, paalun päässä, oleva muinaisjäännöskyltti. Kuva luoteesta. Kertomuksen kuva 4.
- 50314 Kuppikivi 6 ja kiven löytöjä Eero Siljander. Kuva luoteesta. Kertomuksen kuva 5.
- 50315 Kuppikivi 6. Kuva luoteesta. Kertomuksen kuva 6.

Urjala 35, Häihälä 2
Tarkastus 2002
Jyri Saukkonen

Kuppikivien 5-6 sijainti merkitty punaisella ympyrän keskelle.

Ote peruskartasta 2114 04 URJALA, Helsinki 1993, 1:20 000.

URJALA 35, HÄIHÄLÄ 2

Tarkastus 2002

Jyri Saukkonen

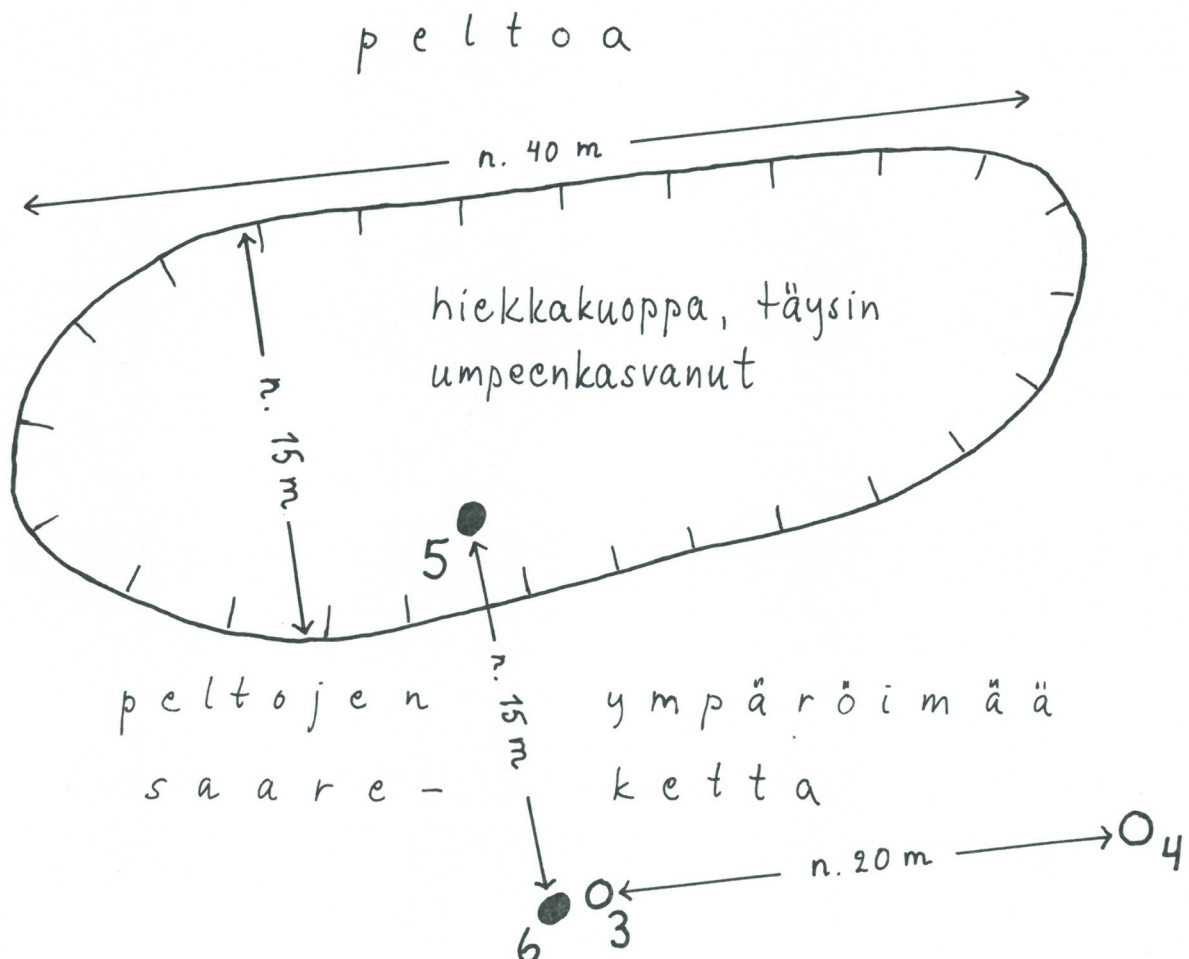
Yleiskarttaluonnos, ei mittakaavassa,
ks. kartalle merkittyjä arvioituja etäisyyksimittoja

Piirt. JS

7

- Eero Siljanderin 13.9.2002 löytämät kuppikivet 5 - 6
- entuudestaan tunnetut kuppikivet 3 - 4

Urjala 35, Häihälä 2
Tarkastus 2002
Jyri Saukkonen

Repro diasta 50310

Kuva 1. Kuppikivi 5 (merkitty nuolella) ympäristöineen. Kuvassa näkyy laajalti kertomuksessa selostettu täysin umpeenkasvanut hiekkakuoppa; etualalla hiekkakuopan reunaa. Taustalla, kuvassa vasemmalla, Häihälän päärakennus. Kuva länsilounaasta, hiekkakuopan länsipäästä.

Foto: Jyri Saukkonen

Urjala 35, Häihälä 2
Tarkastus 2002
Jyri Saukkonen

Repro diasta 50311

Kuva 2. Kuppikivi 5 ja kuppikiven ympäristöä. Kuppikiven vieressä kiven löytäjä Eero Siljander. Kuvan yläosassa kertomuksessa selostetun täysin umpeenkasvaneen hiekkakuopan pohjoisseinämää. Kuva etelästä.

Foto: Jyri Saukkonen

Urjala 35, Häihälä 2
Tarkastus 2002
Jyri Saukkonen

Repro diasta 50312

Kuva 3. Kuppikivi 5. Kuva etelästä.

Foto: Jyri Saukkonen

Urjala 35, Häihälä 2
Tarkastus 2002
Jyri Saukkonen

Repro diasta 50313

Kuva 4. Kuppikivi 6 ja kuppikiven lähiympäristöä. Kuppikiven takana kiven löytäjä Eero Siljander. Kuppikivestä vasemmalle, pihlajan alla, näkyy kuppikiven 3 vieressä, paalun päässä, oleva muinaisjäännöskylytti. Kuva luoteesta.

Foto: Jyri Saukkonen

Urjala 35, Häihälä 2
Tarkastus 2002
Jyri Saukkonen

Repro diasta 50314

Kuva 5. Kuppikivi 6 ja kiven löytäjä Eero
Siljander. Kuva luoteesta.

Foto: Jyri Saukkonen

Urjala 35, Häihälä 2
Tarkastus 2002
Jyri Saukkonen

Repro diasta 50315

Kuva 6. Kuppikivi 6. Kuva luoteesta.

Foto: Jyri Saukkonen